

Képességvizsgálat — tudományos módszerekkel

A helyes pályaválasztás nemcsak az egyén, hanem az egész társadalom érdeke; hiszen nem közömbös, hogy abban a munkakörben, amelyben valaki dolgozik, helyén érzi magát, szívesen végzi-e az adott munkát? Külföldön is, hazánkban is mind gyakrabban és rendszeresebben veszik igénybe a pályaválasztási tanácsadókhoz a tudomány korszerű eszközeit, módszereit.

Budapesten, a Munkaügyi Minisztérium pályaválasztási pszichológiai intézetében is tudományos módszerekkel vizsgálják a fiatalok képességeit, adottságait. Az intézetben a csoportos vizsgálatok után egyéni konzultáció alapján döntik el: egy-egy diák milyen pályára a legalkalmasabb? Ezt a

döntést alapos tanulmányozás előzi meg. Rendszeresen megfigyelik az általános és a speciális értelmi képességet, a kezűgyességet, a logikai készséget; a pszichológusok elbeszélgetnek minden tanulóval, mielőtt az azok képességének legmegfelelőbb szakmát, vagy foglalkozást meghatároznák.

„Vizsgáznak” a pszichológusok és a készülékek előtt az általános iskolák nyolcadikosai, de tanácsot adnak itt a pályaválasztás előtt álló negyedikes gimnazistáknak és kivételes esetekben egyetem hallgatóknak is. A Munkaügyi Minisztérium pszichológiai intézete fogja össze és irányítja az egész országban a pályaválasztási tanácsadói munkát.

Robot az útkeresztleződésben

A Boncs-Bruevics nevét viselő elektrotechnikai hírközlési intézet szakemberei univerzális elektronikus forgalmi jelzőlámpát konstruáltak, amely „figyelembe veszi” a városi közlekedés minden válfaját. Az úttest aszfaltborítása alatt elhelyezett különleges adóköszülékek állandóan tájékoztatják a készülék logikai berendezését a közlekedési eszközről. Az elektronikus agy villámgyorsan elemzi az az információit.

Ez a kibernetikus jelzőlámpa soron kívül átengedi a tűzoltó-, mentő- és rendőrségi kocsikat, amelyeknek közlekedését egy különleges berendezés jelzi az elektronikus agynak. Leningrádban már öt ilyen kibernetikus forgalomirányító jelzőlámpát szereltek fel.

Szegedi paprikából — C-vitamin

Története: — Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudós szegedi ével

A világhírű magyar tudós, Szent-Györgyi Albert, a Magyar Népköztársaság washingtoni ideiglenes ügyvivője a Massachusetts államban levő Wood Hole-ban átnyújtotta a Budapesti Orvostudományi Egyetem aranydiplomáját Szent-Györgyi Albertnek. A világhírű Nobel-díjas tudós ötven évvel ezelőtt végzett a budapesti egyetem orvoskarán és az évforduló alkalmával kapta meg az aranydiplomát.

Egybeforrt a várossal

Szent-Györgyi Albert hosszabb külföldi tartózkodás után 1930-ban került Szegedre, mint az egyetem kémia professzora.

Már akkor, 37 éves korában hófehér hátrafésült gondor haja, fiatal, mosolygó arca, elmaradhatatlan egynemes száru angol pipája, csakhamar közismert lett az egyetem falain kívül is.

Mindenki szerette, nagyra becsülte a közvetlen, egyszerű, de a Kémiai Intézetből csakhamar korszakalkotó kísérletek híre kelt szárnyra ugyan, de a nagyközönség nem is sejtette, hogy igazán „világklasszist” lát nap mint nap.

A szegedi paprika világ-

Napi hír. Józán Sándor, a Magyar Népköztársaság washingtoni ideiglenes ügyvivője a Massachusetts államban levő Wood Hole-ban átnyújtotta a Budapesti Orvostudományi Egyetem aranydiplomáját Szent-Györgyi Albertnek. A világhírű Nobel-díjas tudós ötven évvel ezelőtt végzett a budapesti egyetem orvoskarán és az évforduló alkalmával kapta meg az aranydiplomát.

híre mindenkor egybeforrt a várossal. A szegedi alsóvárosi paprikások a Valéria (Bartók) téri paprikatöszdén megszokták, hogy világvizsgonylatban gondolkozzanak, így nemigen tűnt fel nekik, hogy a Kémiai Intézetbe is kellett fűzres paprikát szállítani.

Amikor a harmincas évek közepén végigfutott a hír a városon, hogy Szent-Györgyi Albert megkapta a Nobel-díjat a C-vitamin felfedezéséért, és azért, mert a szegedi paprikából elő is állította: a lelkesedés hullámai szinte az eget ostromolták.

A vitaminok kezdete

Ma nehéz elképzelni mit jelentett harminc évvel eze-

lőtt a C-vitamin felfedezése és egyben előállítás. Ma a legtöbb orvosi vároban a vitaminokról úgy beszélnek a betegek, mint a leghétköznapi dologról.

— Adass magadnak B-12-est. Szedjél C-vitamint. Le vagy gyengülve: ott a Polyvitaplex. Aztán a D-, A-, H- és ki tudja még milyen vitaminok.

Akkor meg csak a C és az is szegedi paprikából.

Megbukott kémiából

Raktori székfoglalójában az ifjúság tévedéseit vette védelmébe. Elmondta, ismert egy gyereket, aki megbukott a gimnáziumban kémiából, de azután mégis elbaldogult. Kifejtette: az alap fontos, az adatszerű ismeretek lényegtelenek.

A beszédet a világ legtermészetesebb hangján ezzel fejezte be:

— Önöket talán — mindarra, amit mondtam — igazolásul érdekelni fogja, ki volt az a kisfiú, aki megbukott a gimnáziumban kémiából? En voltam.

Ennyi őszinteség és igazi emberi nagyság mindig megtalálja útját az emberekhez, és az igaz emberek ügyéhez.

Dr. Magyarka Ferenc

Közérdek a vizek tisztasága

Megelőzni a Tisza és a Maros szennyeződését
Vízminőségi felügyelet

Földünk háromnegyed részét a tengerek sós vize borítja. A civilizált világban mégis mindenütt kevés a víz, ez a legtöbbet fogyasztott természeti érték. A vele való gazdálkodás folyamatainak hatása éppen ezért a társadalmi termelés megalapozásában jelentkezik. A rendelkezésre álló édesvíz készletek területileg és időben kedvezőtlenül oszlanak meg, s emiatt a felhasználási lehetőség korlátozott. Másrészt a vizek minőségi romlása különféle szennyeződések miatt is csökkenti a fontos természeti érték tömegét, felhasználhatóságának lehetőségét.

vízünket, élővilágát fenyegeti-e tartósabb szennyeződés?

— Az urbanizációnak, az ipar fejlesztésének s a mezőgazdaság kemizálásának hatásai — válaszolta — a mi területünkön is jelentősek. S ma már nemcsak fennállnak a lehetőségek a vizek szennyeződésére, hanem ténylegesen vannak is. A szennyvíztisztító telepek, amelyek megépítésére kötelezik az érdekelt vállalatokat, gazdaságokat — évek óta ugyan működnek, hatásfokukkal mégsem vagyunk megelégedve. Hatásában külön probléma Algyő, Tápé és Szeged területén a szénhidrogén kitermelésével kapcsolatban a szennyeződés, olajos és sós vizek bekerülésének megelőzése a Tiszába, Marosba. A műszaki meghatározások nemcsak az olajos szennyvizek teljes tisztítását írják elő, hanem kötelezően érvényt szereznek annak a társadalmi követelménynek, hogy a tisztított szennyvizek is csak Szeged alatt vezethetők a Tiszába. A vegyszerek nagytömegű megjelenése a mezőgazdaságban is új helyzetet teremtett a belvíz- és öntözőrendszerekben, fűtőkben. A földekre juttatott vegyszerek a lehullatott csapadékkal együtt kerülhetnek ugyanis lefolyásra, miközben tetemes károkat okozhatnak hálástavakban, csatornában, holt medrekben, azaz a növényi és állati szervezetekben. A fentebbiekre utalva új szennyvíztisztítók építésére, a korszerűtlenekek rekonstrukciójára van szükség. Az idén érvénybe lépett a vizek minőségének hatékonyabb védelme érdekében a magasabb, progresszív pénzbírság azokkal szemben, akik eddig is inkább fizettek, semhogy megépítették volna a minden tekintetben kifogástalan szennyvíztisztítókat. Kifizetődőbb lesz tehát az ilyen berendezéseket megépíteni, mint visszatérő jelleggel a súlyosabb bírságot fizetni.

Bírság

Nevezük néven a bírságban eddig érdekelteket, akik a jövőben nagyon is megfontolják, mire nyissák ki pénztárcájukat.

— A szennyvíz-bírság kirovásával kapcsolatos hatósági eljárást minden esetben az alapos komplex vizsgálat, a hivatásos és társadalmi erőket összefogó vízvédelmi szakágazat munkája előzte meg. Sajnos 1967-ben sem kevés a bírságot

üzemek száma, a bírság összege pedig 798 ezer forint. A szennyeződések okozta, a társadalom rovására menő kár viszont pénzben ki sem fejezhető. A szegedi sertes-háza akoltelepéről kifolyó víz a Matyért szennyezte, s a bírság ezért több mint 40 ezer forint. A hőmezővárszerű köztartárgyár közel 110 ezer forint bírságot fizetett az onnan kikerülő és a hódó-tiszai csatornába folyó szennyvíz miatt, amely a nagyfai holtágban már jelentős halpusztulást okozott.

A makói tejüzem a jámbori csatorna vizét szennyezte, a hőmezővárszerű vázohid pedig a kakasszéki csatornát. A két bírság több mint 20 ezer forint.

Számbavétel

Ezek után Nagyónis érthető, hogy az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság hatáskörében működő vízminőségi felügyelet a társadalom fontos érdekét tartja szem előtt, amikor határozottan lép fel a szennyeződések megelőzésében.

Szükséges tehát valamennyi szennyvizet kibocsátó települést, ipartelepét és létesítményt számbavenni azokkal a jellemző adatokkal együtt, amelyeknek elemzésével foganatosítható a szennyvíztisztító berendezések építésének elrendelése, az elavultak kicserélése korszerűbbekre — általában a hatósági intézkedéseknek érvényt szerezni, hogy vizeink tiszták maradjanak a növekvő szükségletek kielégítésére.

F. L.

Fenyőrigók és csonttollú madarak a parkokban

Készülnek a madárodúk

A kemény tél elől sok északon költő madár keres menedéket hazánk déli vidékein. Szegeden nagy számban jelentek meg a csonttollú madarak. A böhöcs, színes tollazatú szárnyasok hazája az északi zónába esik, Írországtól egészen Szibériáig. Az egyébként szünvágokkal és más rovarokkal táplálkozó „vendégek” most kénytelenek növényi elességgel beérni. A parkokban, a sétányokon a madárcseresznye- és más bogvetermő fákat lepték el.

Ugyancsak beköltöztek a városba a fenyőrigók, amelyek korábban a fehértoi rezerváció környékén, a hosszú ideig be nem fagyott melegvízi csatornák mentén tartózkodtak. A magtörő pinyékek, a zöldikék és a nálunk telelő seregélyek is népes csoportokban járnak be éjszakázni a Széchenyi téri

fákra. A városban ugyanis valamivel enyhébb az idő, de még itt is a fagy és a szél pusztítása végzett köztük. Többször találtak a fák alatt megfagyott madarakat.

Amíg a természet ilyen mostohán bánik a madarakkal, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat szegedi szervezeteinek ornitológiai szakköré védelmébe vette őket. Néhány iskola biológiai szakkörével együttműködve már készítik tavaszra a madárodúkat. Ezekből a tervek szerint mintegy harmincat helyeznek el a város különböző részein, főleg Újszegeden, valamint a Móra Ferenc parkban, hogy a cinegék és más hasznos madarak minél nagyobb számban telepedhessenek meg.

T. B.

Egyre több fogy

Ezek után jogos a kérdés: mi a társadalom teendője nálunk is a természetes vizek védelmében annak érdekében, hogy az életszínvonal hozza követelményeknek, a kulturális viszonyok szélesedésével járó szükségleteknek, az ipar és a mezőgazdaság fejlődésében szerepet játszó igényeknek eleget tudjunk tenni? Polgár István, az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság helyettes vezetője a következőkben adott erre választ:

— A vizek tisztaságának megvédése — mondotta — valóban az egész társadalom érdeke. Hogy ma már mekkora víztömegeket használunk fel, arra csak két országos vonatkozású adatot idézek: az ipar 1950-ben 1,8 millió, 1965-ben pedig már 6,1 millió köbméter vizet használt fel. Amíg a század első felében évenként csak 20 ezer lakossal nőtt a közműves vízellátásban részesülők száma, addig az utóbbi években ez a növekedés elérte a 200 ezret. Az arányok hasonlóak Szegeden és Csongrád megyében is. S ehhez vegyük hozzá a térszerte, állami gazdaságokat — mint szintén nagy vízfogyasztókat — az öntözéses gazdálkodás, erőteljes fejlődésével. Ezek után érthető az Országos Vízügyi Főigazgatóság rendelete, amelyek a vizek minőségének fokozott védelmét biztosítja mindenütt és mindenivel szemben. Ezért jött létre országterületen Csongrád megyét is érintve a vízminőségi felügyelet, mint olyan szakágazat, amely elvi és gyakorlati vonatkozásban fejti ki tevékenységét, hogy vizeink mentesek maradjanak mindenféle ipari vagy mezőgazdasági eredetű szennyeződéstől.

Csak Szeged alatt

A vízügyi igazgatósághoz tartozó szakaszon a Tiszát, a Marost és más természeti